

Д-р Душан МЛИНИШЕК

**СВЕТСКИ КОНГРЕС ЗА НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКАТА
РАБОТА ВО ШУМАРСТВОТО И ПРЕРАБОТКАТА НА
ДРВО — И У Ф Р О КОНГРЕС ВО 1986 ГОДИНА
ВО ЈУГОСЛАВИЈА**

Југославија ја презеде обврската да биде домаќин и организатор на светскиот конгрес на Меѓународниот сојуз на научно-истражувачките организации од шумарството и преработката на дрвото — И У Ф Р О, кој во Југославија ќе се одржи во 1986 година. Пред целата наша струка од шумарството и преработката на дрвото стои мошне занимлива, но и одговорна задача. Затоа, со подготовките за конгресот мора да се почне веќе во почетокот на 1982 гдина. Сериозноста на нашата задача, сложеноста на економската ситуација кај нас и во светот, како и целокупните општествено-политички настани, бараат нашите струки да пристапат кон оваа значајна светска манифестација на научната работа со посебно чувство на подготвеност и одговорност.

**ЈУГОСЛАВИЈА КАКО ДОМАЌИН И ОРГАНИЗАТОР НА СВЕТСКИОТ
И У Ф Р О КОНГРЕС**

И У Ф Р О веќе наголемо се разви во реномирана светска организација. Нејзиното настанување датира од 1892 година и наскоро ќе прослави деведесетгодишнина откако тогашната шумарска струка го реализирала стремежот за меѓународна соработка во научно-истражувачката работа. Од потребата за интернационализација на научната работа во тоа време дојде до основње Сојуз на научно-истражувачките институции во шумарството на Европа и со тоа до една од најстарите меѓународни организации од тој вид. Со текот на времето И У Ф Р О нагло се развиваше. Денеска во неа се зачленети над 500 научно-истражувачки институт и од 91 земја. Истовремено се развиваше и активноста

на оваа меѓународна организација за што сведочат и над 250 нејзини истражувачки единици што работат во целиот свет. Освен бројните секојгодишни научни собири, секоја петта година ИУФРО приредува светски конгрес.

Во септември 1981 година е одржан таков конгрес во Јапонија (Кјото) со околу 1.600 учесници, меѓу кои 1.200 научни работници. Притоа е одлучено следниот ИУФРО конгрес да се одржи во Југославија. За таа одлука влијаеја низа фактори, од кои сметаме дека е целисходно да ги спомнеме следниве:

1. Шумските и дрвните потенцијали на Југославија имаат повидна улога од онаа што во моментот им е признаена;

2. Ако изземеме неколку земји-гиганти на тоа подрачје, веднаш зад нив се појавува Југославија, и тоа меѓу развиените, а особено меѓу земјите во развој;

3. Југословенските шуми, а и шумарството, претставуваат битен спецификум необично интересен за светското, а особено за европското шумарство;

4. Според податоците на ИУФРО за 91 земја, по бројот на научно-истражувачките работници во шумарството и преработката на дрвото Југославија се наредува меѓу 12. и 15. место;

5. Ако земеме предвид дека од 91 земја околу петтина се развиени, додека сите други спаѓаат во категоријата на земјите во развој (ние се наоѓаме некаде на преминот), тогаш прикажувањето на нашите резултати во шумарството и во преработката на дрвото мора да биде мошне значајно за сите земји;

6. Освен мошне интересната геополитичка положба на Југославија, нејзината привлечност и во туристички поглед е мошне голема, што посебно ја потенцира заинтересираноста на шумарите и заштитарите на природата во светот.

Освен спомнатото, како на домаќини на конгресот, ни се пружа единствена прилика сериозно да размислиме за научната работа во шумарството и преработката на дрвото во нашата земја, без која во иднина нема успешен развој на нашите струки. Со напред изнесеното, како и одлуката конгресот да биде организиран во Југославија, покрај фактот дека повеќе земји се кандидирале за домаќин на конгресот, на Југославија ѝ е дадено признание токму во моментот кога шумарството и преработката на дрвото пак почнуваат да преземаат значајна улога во земјата и во светот.

ЈУГОСЛАВИЈА, НЕЈЗИНОТО ШУМАРСТВО И ПРЕРАБОТКА НА ДРВОТО, ТРЕБА ДА ИЗВЛЕЧАТ ОД КОНГРЕСОТ КАПИТАЛНА КОРИСТ

При размислувањето како да се организира конгресот на ИУФРО во дадената ситуација, потребно е да се изработи сесема јасна претстава што конгресот треба да придонесе за нашата земја, нејзиното шумарство и преработка на дрвото. Паралелно со тоа, потребен е и одговор на прашањето каков треба да биде придонесот на струките во светски размери.

Размислувајќи на овој начин, треба најпрвин да предупредиме што е целта на еден таков светски собир за научно-истражувачката работа во шумарството и преработката на дрвото. И У Ф Р О организира светски конгрес секои пет години со намера:

— Да си положи сметка што на научното подрачје е сторено во меѓународниот период;

— Да ја повлече трасата на научно-истражувачката работа како и на релацијата наука-практика за наредниот петгодишен период;

— Да даде нови импулси на струките во светски размери;

— Да се сретне на највисоко ниво со меѓународни организации од светски формат, заради сообразување на политиката на научната работа и соработката на тема:

Ориентација во работата со обновените природни ресурси, во кои шумата и дрвото претставуваат доминантна категорија.

— Да даде посебна помош на земјите каде што шумите и дрвото бараат посебен третман во поглед на посовремениот развиток.

Имајќи ги предвид таквите цели на И У Ф Р О, конгресот во Југославија треба во тие рамки да размислуваме за нашиот придонес за постигнувањето на тие цели од една страна, а од друга страна треба јасно да согледаме кои користи од конгресот може да ги има нашата земја. Сметам дека е потребно за тоа интензивно да размислиме и самите тие цели да си ги поставиме. Меѓу користа што безусловно треба да се постигне спаѓа, сигурно, и следново:

Подготовките и одржувањето на конгресот во 1986 година треба да бидат значајна мотивација за силен развиток на нашите струки на научно-истражувачко поле, на практичното подрачје, а особено во поврзувањето на науката и практиката. Познавајќи ги сегашните прилики во шумарството и преработката на дрвото, стема дека во дадениот момент не би можеле да најдеме по-идеален мотив за максимално унапредување на нашите стопански гранки како што се подготовките за приредбата до светски формат-конгрес на нашите струки за научната работа.

Подготовките за конгресот во суштина не би требало да значат ништо друго туку:

— подигање на творечкиот морал на нашиет струки на високо ниво, кој нам ни е „вроден“, но, во последно време некако поколебан;

— нормализација и интензификација на научната работа со насочување на битната проблематика и на суштинското поврзување на науката и практиката;

— силен засврт во смисла на посовремено стопанисување со шумата и посебно посовремено искористување на дрвото;

— посилно развивање на интердисциплинарната и меѓу-гранската активност меѓу шумарството, преработката на дрвото и прометот во научната работа и практиката;

Инензификацијата на сето спомнато автоматски значи директно унапредување на нашите струки и со тоа директен, траен и најсолиден придонес на стабилизацијата на стопанството, а индиректно тоа значи најсолидна подготовка и гаранција за успешно спроведување на конгресот.

Конгресот треба да придонесе, меѓу другото, и за меѓуре-публично поврзување на подрачјето на нашиет струки, кое некогаш беше мошне развиено. Со организацијата на конгресот постои идеална можност за рехабилитација на меѓуре-публичката соработка, која е спроводлива врз база на заедничките мотиви-а тоа и е светскиот И У Ф Р О конгрес.

Спроведувањето на конгресот и прикажувањето на нашата работа треба да ја афирмира Југославија на подрачјето на нашите струки во светот, а наедно да ја зацврсти таа афирмација во јавноста, во стопанството, во науката, а особено во сите општествено-политички средини во нашата земја.

Имајќи ги предвид наброените групи цели-кои можеме да ги постигнеме организирајќи го светскиот конгрес за научната работа И У Ф Р О во Југославија, констатираме дека токму таквата приредба ни доаѓа во моментот кога во денешната економска ситуација повеќе не ни помагаат пароли, ами постројување во редови, за конкретна и солидна работа, со вистинска атрактивна мотивација. Ова сознание е далеку посериозно со горчливиот факт кој гласи: нашето општество се наоѓа во ситуација во иднина трајно да бара од шумарството и од преработката на дрвото сè повеќе и повеќе, а никогаш помалку. А подготовките за таква иднина не може да бидат „адхок“ несолидни решенија. Спасот е единствено во сè посолидната работа, за која светскиот И У Ф Р О конгрес за научно-истражувачката работа во дадениот момен дава идеална мотивација.

ПОДГОТОВКИТЕ ЗА ОРГАНИЗИРАЊЕ НА ИУФРО КОНГРЕСОТ И НЕГОВОТО СПРОВЕДУВАЊЕ ТРЕБА ДА ГИ ПРЕЗЕМАТ ШУМАРСТВОТО И ПРАБОТКАТА НА ДРВОТО КАКО СТРУКА ВО ЦЕЛИНА

Имајќи ги предвид споментатите цели, кои, секако, бараат да бидат издискутирани, сосема е јасно дека организирањето на конгресот се поставува како задача на нашите струки во целина. Ако притоа мислам на шумарството и преработката на дрвото во целина, имајќи го предвид стопанството, научната работа и школството, тогаш е логично дека секоја ООЗТ од шумарството и преработката на дрвото во Југославија треба да биде ангажирана-зашто, во крајна консеквенца, сè што подготвува за конгресот, ќе го подготви за себе, односно за поуспешно господарење со својата шума и за по успешна преработка на дрвната суровина.

За да сфатиме полесно какви треба да бидат организационите подготовки и организациониот форум кој треба да го подготвува конгресот, би сакал да информирам за практиката и за искуствата околу досегашните организирања на ИУФРО конгресот. Врз основа на досегашната практика би можеле работата врз подготовката и спроведувањето на конгресот да ја поделиме генерално на четири подрачја или групи:

— Бидејќи се работи за ИУФРО конгресот, ИУФРО организацијата сама ги подготвува сите материјали што се однесуваат на суштината на конгресот (сите типови реферати и тн.). Секако, би било пожелно, а и потребно е, притоа ИУФРО да се усогласи со земјата домаќин за принципиелни прашања. Потоа, потребно е на конгресот да учествуваат со реферати и со слични придонеси што поголем број Југословени, со мошне квалитетна и солидно претставена материја. Во тој склоп последнава задача сериозно ги обврзува нашите научно-истражувачки институции и нивните поединци уште сега да почнат со таквата подготовка.

— Вториот склоп задачи се однесува на организациското спроведување на конгресот. Овој дел од подготовките во целост припаѓа на домаќинот на конгресот, во конкретниот пример на нас. Домаќинот на конгресот го организира целиот технички дел, се разбира, во договор со ИУФРО. Вообичаено е таа работа да ја презема центарот за организирање на конгресните дејности, односно таа работа да се подели меѓу центарот и домаќинот, според договор.

— Третото подрачје од работите се однесува на организацијата на спроведувањето на теренскиот дел на конгресот-нареден теренски екскурзии. Оваа задача во целост припаѓа на домаќинот и претставува наша најголема обврска. За таа задача потребно е да се подготват резултати од нашата научна работа, резултати од нашето стопанство, резултати од трансмисијата (научна работа — практика), а, исто така, јасните коопции на нашата идна организација на работата во шумарството и преработката на дрвото во нашата општествена средина. Притоа не е доволно да се зборува само за резултатите. Битно е какви се тие резултати, искуства и тн., а пред се потребна е подготовка за прикажување на работата и резултатите. Се работи за една-пред подготвена методика на прикажување, која исклучува импровизации, прикажување на Потемкинови села и слично туку бара стручен и објективен начин на прикажување на вистинските резултати од работењето.

— Четвртата група задолженија се однесува на генералната организација и на координацијата на целата приредба. Оваа работа е исклучиво подрачје на домаќинот. Се работи за координација на подготовките во земјата и за координација меѓу домаќинот и ИУФРО.

Размислувајќи за подготовките врз основа на продискутираниот став дека конгресот треба силно да придонесе за развитокот на нашите струки доаѓаме до констатацијата:

Целисходно е да се заземе став дека секоја организација, односно секоја ООЗТ треба да биде потенцијален кандидат во репрезентирањето на структурата и секоја организација да си подготви програма за усовршување на работата на своето подрачје за наредниот петгодишен период. Целта е унапредување на нашата работа, а по пет години, при конгресот, и интернационално пред целиот свет да ја провериме својата работа. Со други зборови, потребно е конгресните подготовки да се вградат во редовната програма на дејностите на нашите струки.

Кога размислуваме за таквата ориентација, во мислите ги имаме : усовршување, односно менување на концептот, интензивирање, рационализација и тн. на работата со шумата и дрвото кај одделни организации; коригирање и усовршување на научно-истражувачките програми (битните проблеми), а особено перфектуирање на научната работа, усовршување на наставата, усовршување на програмите, модернизација на опремата во наставата, поврзување на училиштето и практиката и тн.

Од прикажаната скица може да се согледа целата ширина на акционата програма . Со тоа, истовремено, се укажува какво приближно треба да биде организационото тело кое ќе го подготви конгресот. Организациониот одбор треба да има, освен веќе познатите особини кои се потребни за едно светско ниво на приредбата и мошне силен меѓурепублички карактер, а и силна застапеност на практиката, научната дејност и школството. Освен тоа, потребен му е, пред сè, значаен работен карактер, концептиска ширина, ентузијазам и длабока увереност за значајниот придонес на оваа светска приредба за нас, а наедно и за струките во светот воопшто.

При ова размислување треба да се сфати дека пет години подготовки не е многу, ако се има во вид дека не се работи само за подготовка на конгресот, туку за потребата од усовршување на структурата. Затоа е потребно да започнеме со работа веднаш и тоа со задачите кај кои веќе сега доцниме, а мислам дека такви има прилично. Истовремено, не смее ваквите констатации да нè одведат низа епохални достигнуања, токму на подрачјето на нашите струки. Да спомнам само некои: размавот на дрвното стопанство, перфектуирањето на господарењето со шумата во одделни предели во републиките, озеленувањето на некогаш обесшумената Југославија (со забрана на брстот и пашата), нашиот концепт на стопанисување со шумата и заштитата на природата и тн. Во суштина, треба да ја преземеме таа работа како трајна форма на работа, а не како кампања кој во нормалниот развиток на едно стопанство то нема веќе своето место. Истовремено, изложената задача треба да се земе од една страна како анализа на билансот на нашиот, на пример, четириесетгодишна работа

(1945—1986), со несомнено силен засврт во правецот на квалитетот. Ако сториме така, и ако ги споредиме резултатите на нашата работа во светски рамки, тогаш шумарствоо и преработката на дрвото мора да инфилтрираат оптимизам со кој треба да пристапиме во работата околу подготовките и спроведувањето на светскио ткогрес за научната работа во 1986 година.

За финансиската конструкција на организирањето на конгресот, иако е битна, не е речено ништо. За тоа е потребно посебно договарање. Во разговор со компетентни другари на таа тема сè појасно се кристализираат следниве факти:

1. Финансиското прашање не е едноставно. Сепак, ако го споредеме со задачите што се однесуваат на суштината на конгресот, на неговиот стручен дел, тогаш излегува дека стручниот дел е значително поизискателен: особено ако го земеме во концептот како што е прикажан во ова излагање.

2. Пвекето земји кои се членки на И У Ф Р О материјално не стојат најдобро. Меѓу нив се наоѓаме и ние. Зарем не е целесходно на конгресот да прикажеме што можеле и што може да сторат шумарството и преработката на дрвото со релативно скромни средства. Не само тоа, потребно е тоа да го прикажеме на конгресот на пристоен, завиден, едукативен и особено на рационален начин. Таквиот рационален начин на организирање на разгледуваната светска приредба, со скромни средства, дури треба да биде императив во сегашната економска ситуација. Истовремено, тоа треба да биде и демонстрација на сите, а особено на земјите во развој, како една меѓународна приредба може да биде рационално, а сепак на висина организирана. За една таква концепција потребно ни е пред сè многу интуиција и инвентивност, а пред сè добра волја и самопрегор. Уверен сум дека токму тоа нам, на Југославените, ни недостига, до колку сме готови за навистина напорна, но, наедно, мошне атрактивна работа.